

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/97/2004

POSTRZEGANIE KORUPCJI W POLSCE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Niemal wszyscy Polacy (95%) są przekonani, że korupcja w Polsce jest poważnym problemem.
- Ponad połowa badanych (54%) uważa, że w okresie rządów gabinetu premiera Leszka Millera więcej niż dotychczas było zarówno przypadków korupcji, jak i wykorzystywania stanowisk publicznych dla prywatnych korzyści.
- Od lutego 2003 roku o 6 punktów (do 77%) wzrósł odsetek osób przekonanych, że wielu urzędników państwowych czerpie prywatne korzyści ze sprawowanych przez siebie funkcji. Liczba tych, którzy sądzą, że korupcja wśród urzędników pojawia się sporadycznie, zmalała z 21% do 17%. O 11 punktów (z 67% do 78%) zwiększył się w tym okresie odsetek osób, które są zdania, że politycy i urzędnicy często wykorzystują publiczne pieniądze, aby wspomóc swoją partię.
- W porównaniu z sondażem z grudnia 2003 roku wzrosła liczba osób przekonanych o powszechności typowych praktyk korupcyjnych wśród urzędników i polityków - kumoterstwa i nepotyzmu (z 87% do 92%) oraz łapownictwa (z 84% do 89%). Umacnia się przekonanie, że równie często skorumpowani są urzędnicy na szczeblu centralnym i lokalnym (obecnie 65% pytanych jest tego zdania).
- Prawie trzy czwarte respondentów (71%) sądzi, że przekupując parlamentarzystów lub innych polityków można spowodować uchwalenie ustawy lub zmianę prawa, a jeszcze więcej osób (81%) uważa, że politycy i wysocy urzędnicy państwowi ulegają naciskom biznesu, firm, grup zawodowych lub społecznych przy załatwianiu kontraktów, zamówień rządowych w zamian za własne korzyści.
- Zaledwie 3% badanych wskazuje na PRL jako okres, w którym najczęściej wysokich urzędników państwowych było zaangażowanych w afery i korupcję. Tylko co jedenasty respondent (9%) twierdzi, że właśnie wtedy największe sumy pieniędzy były defraudowane, rozkradane, a co dziewiąty (11%) uważa, że to w PRL najłatwiej było popełnić nadużycie lub oszustwo.

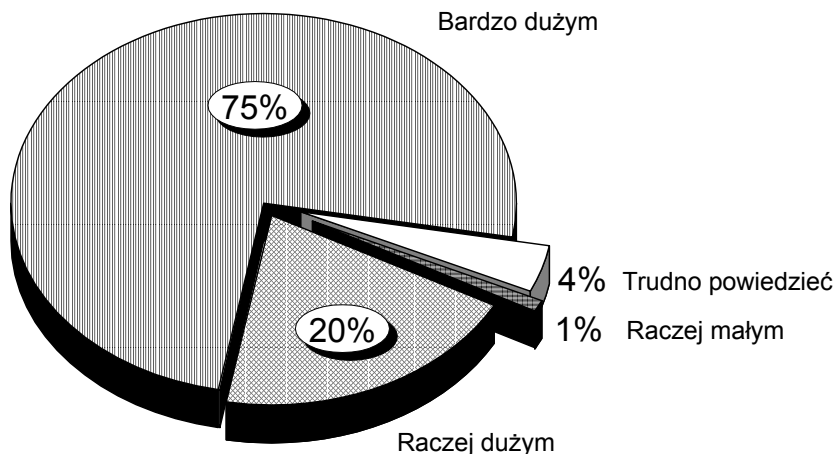
W ciągu ostatnich kilku lat temat korupcji niezmiennie przykuwa uwagę opinii społecznej. „Sprawa Rywina” wydawała się swego rodzaju kulminacją tego problemu, jednak w mediach pojawiają się doniesienia o kolejnych aferach i skandalach. Niektórzy wskazują na Polskę jako najbardziej skorumpowany kraj wśród nowo przyjętych członków Unii Europejskiej. Z raportu ogłoszonego w pierwszej połowie maja przez Bank Światowy wynika, że Polska obok Białorusi jest jedynym krajem, w którym w ostatnich trzech latach korupcja się nasiliła. Opinie Polaków w tej sprawie sondowaliśmy w majowym badaniu¹.

KORUPCJA - POSTRZEGANIE SKALI PROBLEMU

Korupcja nie jest dla polskiego społeczeństwa zagadnieniem nowym: już w roku 1991 prawie trzy czwarte badanych (71%) wyrażało przekonanie, że stanowi ona poważny problem, a w roku następnym jeszcze więcej osób (86%) uznało to zjawisko za problem duży lub bardzo duży. W roku 2001 liczba ankietowanych podzielających tę opinię przekroczyła dziewięćdziesiąt procent i do dziś utrzymuje się na tym poziomie. Od początku lat dziewięćdziesiątych przekonanie o tym, że korupcja jest istotnym problemem, wyraźnie się umacnia.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (168) przeprowadzono w dniach od 7 do 10 maja 2004 roku na liczącej 1006 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

RYS. 1. JAK PAN(I) SĄDZI, CZY KORUPCJA W POLSCE JEST PROBLEMEM DUŻYM CZY MAŁYM?

Wyraźnie przybywa Polaków, którzy uznają, że korupcja stanowi bardzo duży problem. O ile w roku 2000 niespełna połowa ankietowanych (46%) wyrażała swoją opinię w sposób zdecydowany, o tyle w roku 2001 było ich ponad dwie trzecie (68%), a w ostatnim sondażu - z maja 2004 - już trzy czwarte (75%).

Tabela A

Jak Pan(i) sądzi, czy korupcja w Polsce jest problemem dużym czy małym?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	VII 1991	II 1992	VII 2000	VIII 2001	II 2003	XII 2003	V 2004
	w procentach						
Bardzo dużym	33	49	46	68	68	65	75
Raczej dużym	38	37	40	25	23	25	20
Raczej małym	15	8	6	2	2	2	1
Bardzo małym	2	1	0	1	0	1	0
Trudno powiedzieć	12	5	8	5	6	7	4

O tym, że korupcja w Polsce nie stanowi istotnego problemu, przekonany jest zaledwie co setny respondent (1%).

KORUPCJA PROBLEMEM URZĘDNIKÓW I POLITYKÓW

Zjawisko korupcji jest kojarzone przede wszystkim z wykorzystywaniem do celów prywatnych stanowisk zajmowanych przez funkcjonariuszy publicznych - głównie urzędników i polityków. Przekonanie, że korupcja w tym obszarze jest powszechna, wyraźnie się pogłębia. W latach 1995 i 1997 nieco ponad połowa respondentów była zdania, że wielu wysokich urzędników państwowych nadużywa swoich stanowisk. Wyraźne zmiany można zauważyć porównując wyniki badań z lat 1999 - 2001. W tym okresie odsetek respondentów przekonanych o powszechności korupcji wśród wysokich urzędników państwowych znacznie się zwiększył. Dziś już ponad trzy czwarte pytanych (77%) jest zdania, że wielu wysokich urzędników wykorzystuje swoje stanowiska. Od roku 2000 wyraźnie zmalała liczba Polaków, którzy uważają, że korupcja pojawia się wśród urzędników sporadycznie - wówczas prawie co trzeci badany (30%) wyrażał takie przekonanie, obecnie zaś - co szósty (17%).

Tabela B

Od czasu do czasu słyszy się o wysokich urzędnikach państwowych, którzy czerpią nieuprawnione korzyści z pełnionych funkcji publicznych. Czy uważa Pan(i), że obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań						
	II 1995	VII 1997	VII 1999	VII 2000	VIII 2001	II 2003	V 2004
	w procentach						
- wielu wysokich urzędników dopuszcza się takich czynów	51	55	61	59	70	71	77
- są tacy, choć jest ich niewielu	36	32	24	30	22	21	17
- w ogóle nie ma wysokich urzędników państwowych, którzy czerpaliby korzyści z pełnionych funkcji publicznych	2	1	1	1	1	1	0
Trudno powiedzieć	11	12	14	10	7	8	6

Według Polaków, korupcją dotknięci są jednak nie tylko najwyżsi urzędnicy państwowi, ale także funkcjonariusze publiczni działający we władzach lokalnych. Co prawda jedna piąta pytanych (20%) jest obecnie zdania, że korupcja występuje częściej na poziomie centralnym, ale jednocześnie niemal dwie trzecie respondentów (65%) sądzi, że sytuacja jest dokładnie taka sama na szczeblu lokalnym i centralnym. Ogólnie można ocenić, że w okresie od 1995 do 2004 roku opinie respondentów na ten temat były dość stabilne.

Tabela C

Gdzie, Pana(i) zdaniem, częściej zdarzają się przypadki wykorzystywania wysokich funkcji publicznych dla czerpania nieuzasadnionych korzyści - na szczeblu lokalnym (gminnym, powiatowym) czy też na szczeblu centralnym (Sejmu, rządu)?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IX 1995	VII 1999	VII 2000	II 2003	V 2004
	w procentach				
Częściej na szczeblu centralnym	24	15	17	18	20
Równie często na szczeblu lokalnym, jak i centralnym	56	57	58	61	65
Częściej na szczeblu lokalnym	10	14	13	12	7
Trudno powiedzieć	10	15	12	9	8

Respondenci oceniali także częstotliwość występowania typowych zachowań korupcyjnych wśród wysokich urzędników państwowych i polityków.

Tabela D

Mówiąc o wykorzystywaniu funkcji publicznych można mieć na myśli różne działania. Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie wśród wysokich urzędników państwowych i polityków* częste czy rzadkie są takie zjawiska, jak:	Są częste (łącznie bardzo częste i raczej częste)						Są rzadkie (łącznie raczej rzadkie i bardzo rzadkie)						Trudno powiedzieć					
	IV '97	VII '99	VII '00	II '03	XII '03	V '04	IV '97	VII '99	VII '00	II '03	XII '03	V '04	IV '97	VII '99	VII '00	II '03	XII '03	V '04
	w procentach																	
- obsadzanie krewnych, kolegów, znajomych na stanowiskach w urzędach, spółkach, bankach itp.	69	84	87	91	87	92 (63)**	13	4	5	2	4	2	18	11	7	7	9	6
- branie łapówek za załatwienie sprawy	72	74	79	85	84	89 (52)**	13	8	9	5	4	2	15	19	12	10	12	9
- załatwianie kontraktów, zamówień rządowych dla rodziny, kolegów, znajomych prowadzących - firmy prywatne	78	73	78	81	81	87 (49)**	9	10	10	6	6	4	13	17	12	13	13	9
- uleganie naciskom biznesu, firm, grup zawodowych lub społecznych przy załatwianiu kontraktów, zamówień rządowych w zamian za własne korzyści itp.	-	-	-	-	78	81 (44)**	-	-	-	-	4	3	-	-	-	-	18	16
- wykorzystywanie pieniędzy publicznych na rzecz swojej partii	56	58	65	67	74	78 (41)**	15	11	12	10	6	5	29	31	23	23	20	17

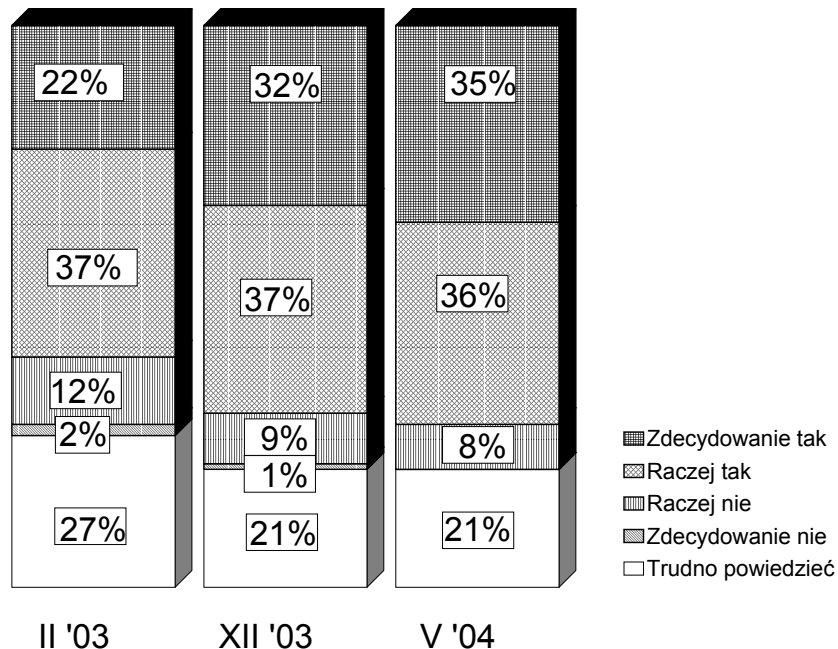
* Do roku 2000 pytaliśmy tylko o wysokich urzędników państwowych
 ** W nawiasach podano odsetki wskazań „bardzo częste”

Podobnie jak w sondażach z poprzednich lat powszechna jest opinia (92% wskazań), że najczęstszym typem nadużyć popełnianych przez wysokich urzędników i polityków jest nepotyzm i kumoterstwo wiążące się z obsadzaniem stanowisk w urzędach i firmach należących do państwa. Pogłębia się również przekonanie o występowaniu w tej grupie społecznej jednej z najbardziej pospolitych form korupcji - przekupstwa. Od roku 1997 odsetek osób przekonanych, że politycy i urzędnicy biorą łapówki, wzrósł niemal o jedną piątą (do 89%). Prawie tyle samo badanych (87%) jest zdania, że politycy i urzędnicy nielegalnie pomagają w załatwianiu kontraktów i zamówień rządowych. Od lat sukcesywnie rośnie odsetek respondentów twierdzących, że partie za pośrednictwem elit politycznych i urzędniczych korzystają z pieniędzy publicznych - w 1997 roku nieco ponad połowa respondentów (56%) wyrażała taką opinię, obecnie zaś już ponad trzy czwarte (78%). W ciągu ostatniego półrocza wzrosła (do 81%) liczba osób podzielających opinię, że politycy i urzędnicy ulegają niezgodnemu z prawem lobbingsowi ze strony firm i grup społecznych.

Szczególnie podatni na lobbings i sprzeczne z prawem naciski wydają się opinii społecznej parlamentarzysty. Prawie trzy czwarte badanych (71%) wyraziło przekonanie, że przekupując parlamentarzystę lub innego polityka można w Polsce zapewnić sobie korzystne rozwiązania legislacyjne (uchwalenie ustawy, zmianę obowiązującego prawa itp.). Tylko co trzynasty respondent (8%) był przeciwnego zdania.

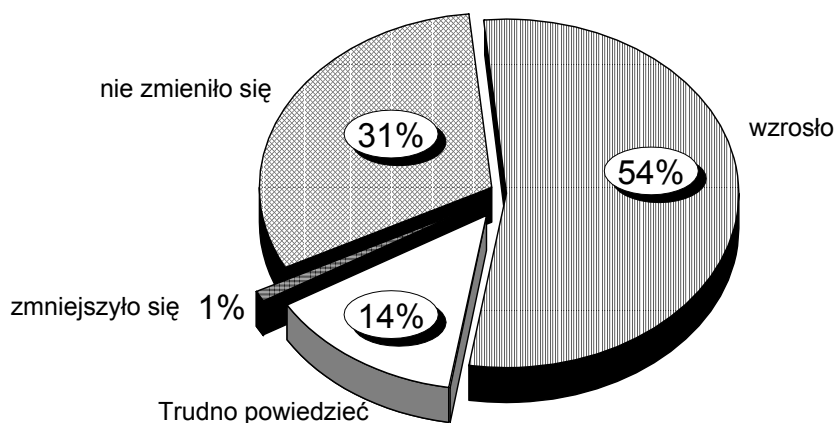
Na pytanie to ankietowani odpowiadali po raz pierwszy w lutym 2003 roku, a więc wkrótce po wyjściu na jaw afery Rywina. Jak widać, w okresie prac komisji śledczej i po zakończeniu pierwszej rozprawy sądowej respondenci utwierdzili się w swoim przekonaniu. W stosunku do początku 2003 roku zmalała nie tylko liczba osób, którym „kupowanie prawa” wydaje się czymś mało prawdopodobnym, ale także odsetek respondentów niemających do tej pory wyrobionego zdania na ten temat.

RYS. 2. CZY W POLSCE PRZEKUPUJĄC PARLAMENTARZYSTÓW LUB INNYCH POLITYKÓW MOŻNA SPOWODOWAĆ UCHWALENIE USTAWY, ZMIANĘ PRAWA, CZY TEŻ NIE?

Oceniając pod tym względem okres rządów Leszka Millera ponad połowa Polaków (54%) dostrzega wzrost korupcji. Prawie jedna trzecia badanych jest zdania, że w tej kwestii nic się nie zmieniło, a zaledwie 1% mówi o zmniejszeniu się w tym czasie tego zjawiska.

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W OKRESIE SPRAWOWANIA WŁADZY PRZEZ RZĄD LESZKA MILLERA KORUPCJA I WYKORZYSTYWANIE WPLYWÓW DLA PRYWATNYCH KORZYŚCI:

Głównym czynnikiem różnicującym opinie w tej kwestii nie są cechy demograficzne, co oczywiste, ale poglądy polityczne respondentów.

Tabela E

Jak Pan(i) sądzi, kiedy najczęściej wysokich urzędników państwowych było zaangażowanych w afery i korupcję?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	II 1995	IV 1997	VII 2000	V 2004
	w procentach			
W okresie PRL	9	22	13	3
W okresie rządów solidarnościowych (w latach 1990-93)	22	17	10	4
W okresie rządów koalicji PSL-SLD (w latach 1993-97)	26	18	5	4
W okresie rządów koalicji AWS-UW i obecnie	-	-	23	7
W okresie rządów koalicji SLD-UP i obecnie	-	-	-	39
Zawsze było tak samo	33	38	30	29
Jak Pan(i) sądzi, kiedy największe sumy pieniędzy były defraudowane, rozkradane?				
W okresie PRL	18	29	17	9
W okresie rządów solidarnościowych (w latach 1990-93)	22	21	15	7
W okresie rządów koalicji PSL-SLD (w latach 1993-97)	22	8	4	6
W okresie rządów koalicji AWS-UW i obecnie	-	-	22	11
W okresie rządów koalicji SLD-UP i obecnie	-	-	-	25
Zawsze było tak samo	25	26	20	22
Jak Pan(i) sądzi, kiedy najłatwiej było popełnić nadużycie lub oszustwo?				
W okresie PRL	14	26	16	11
W okresie rządów solidarnościowych (w latach 1990-93)	24	24	18	11
W okresie rządów koalicji PSL-SLD (w latach 1993-97)	25	9	3	5
W okresie rządów koalicji AWS-UW i obecnie	-	-	20	6
W okresie rządów koalicji SLD-UP i obecnie	-	-	-	22
Zawsze było tak samo	25	28	22	25
Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”				

Wyniki badań z kolejnych lat świadczą o ukształtowaniu się dość stałego przekonania, że poziom korupcji wśród urzędników jest zawsze taki sam niezależnie od tego, kto akurat

rządzi - z niewielkimi wahaniami taką opinię niemal zawsze wyraża około jednej trzeciej pytanym. Respondenci stosują się również do reguły, że najlepiej jest tam, gdzie nas nie ma. Prawie we wszystkich badaniach (z wyjątkiem realizowanego w kwietniu 1997) pod względem korupcji urzędniczej najlepiej oceniano PRL. W tegorocznym sondażu zaledwie 3% pytanym wskazało ten okres. Upływ czasu służy również ekipom, które zakończyły już swoje rządy. Chyba najwyraźniej widać to na przykładzie koalicji AWS-UW, która oddawała władzę w atmosferze skandalu. W 2000 roku 23% respondentów uznało, że to właśnie wtedy najwięcej urzędników zaangażowanych było w korupcję i afery, obecnie zaś już tylko 7% pytanym podziela tę opinię.

W najnowszym sondażu zdecydowanie dominują osoby (39%), które stwierdziły, że to właśnie za rządów obecnej koalicji SLD-UP korupcji urzędniczej było najwięcej. Warto zaznaczyć, że po raz pierwszy liczba respondentów negatywnie oceniających okres rządów obecnego gabinetu była większa od liczby tych, którzy są zdania, że poziom korupcji urzędniczej zawsze jest taki sam. Cechy społeczno-demograficzne w niewielkim stopniu wpływają na oceny w tej kwestii. Nie powinno być niespodzianką, że głównym czynnikiem różnicującym są tutaj poglądy polityczne. Osoby o orientacji prawicowej częściej wskazywały okres obecnych rządów koalicji SLD-UP (średnio co druga) niż respondenci o poglądach lewicowych (średnio co trzeci).

Wydaje się, że przekonanie o wszechobecności korupcji nie może być już głębsze i bardziej powszechne niż obecnie, co jednocześnie przekłada się na brak zaufania do instytucji publicznych. Funkcjonariusze publiczni tak na szczeblu lokalnym, jak i centralnym, parlamentarzyści oraz inni politycy postrzegani są jako osoby przekupne, dbające wyłącznie o swoje sprawy lub interes własnego ugrupowania. Większość respondentów jest przekonana, że korupcja dotknęła również procesy stanowienia prawa - podstawy

demokratycznego państwa. Nie powinno więc dziwić, że w tym kontekście czasy PRL wydają się respondentom okresem o stosunkowo niewielkim zasięgu tego zjawiska. Warto jednak pamiętać, że wyniki tych badań odzwierciedlają wyłącznie opinię społeczną, natomiast niewiele mówią o realnej skali i natężeniu samej korupcji. Wrażenie wszechogarniającego zepsucia mogą również potęgować doniesienia mediów o kolejnych aferach i skandalach oraz częste ostatnimi czasy publikacje raportów i ekspertyz organizacji zajmujących się problemem korupcji.

Opracował
Grzegorz MAKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) sądzi, czy korupcja w Polsce jest problemem dużym czy małym?

	(%)					
	Bardzo dużym	Raczej dużym	Raczej małym	Bardzo małym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	75	20	1	0	4	1006
Płeć						
Mężczyźni	78	19	2	0	2	481
Kobiety	72	21	1	0	6	525
Wiek						
18-24 lat	76	20	1	0	3	153
25-34	78	18	2	0	2	181
35-44	75	23	1	0	2	170
45-54	77	20	2	0	1	206
55-64	75	21	1	0	3	117
65 lat i więcej	69	16	1	0	13	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	67	24	2	0	6	367
Miasto do 20 tys.	78	19	1	0	2	129
20-100 tys.	79	16	1	0	4	199
101-500 tys.	80	16	0	0	4	199
501 tys. i więcej mieszk.	80	19	0	0	1	113
Wykształcenie						
Podstawowe	65	23	2	0	10	282
Zasadnicze zawodowe	78	17	2	0	3	261
Średnie	79	19	1	0	2	351
Wyższe	79	21	0	0	0	112
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	81	19	0	0	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	73	27	0	0	0	75
Pracownicy fiz.- umysł.	73	26	1	0	0	93
Robotnicy wykwalifikowani	84	13	3	0	0	83
Robotnicy niewykwalifik.	78	22	0	0	0	32
Rolnicy	62	30	2	0	5	53
Pracujący na własny rach.	86	12	2	0	0	47
Bierni zawodowo						
Renciści	71	18	3	1	7	107
Emeryci	73	16	0	0	10	210
Uczniowie i studenci	77	23	0	0	0	75
Bezrobotni	73	21	2	0	4	118
Gospodynie domowe i inni	76	12	4	0	8	42
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	76	23	1	0	0	153
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	84	16	0	0	0	58
sekt. pryw. poza rolnict.	79	20	2	0	0	197
prywatnym gośp. rolnym	64	28	3	0	5	58
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	78	14	4	0	4	97
300-399	69	27	2	0	2	75
400-599	75	21	0	0	3	179
600-800	77	19	1	0	3	175
Powyżej 800 zł	79	19	0	0	2	192
Ocena własnych war. mater.						
Złe	77	18	1	0	5	344
Średnie	75	19	2	0	4	436
Dobre	73	23	1	0	3	226
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	81	10	4	0	5	66
Raz w tygodniu	77	20	1	0	3	500
1-2 razy w miesiącu	66	27	2	0	5	159
Kilka razy w roku	76	18	2	0	4	175
W ogóle nie uczestniczy	75	18	1	0	6	104
Poglądy polityczne						
Lewica	77	21	2	0	1	155
Centrum	75	22	1	0	2	306
Prawica	81	17	1	0	0	273
Trudno powiedzieć	67	19	2	0	12	271

Tabela 2. Od czasu do czasu słyszy się o wysokich urzędnikach państwowych, którzy czerpią nieuprawnione korzyści z pełnionych funkcji publicznych. Czy uważa Pan(i), że obecnie: 1 - wielu wysokich urzędników dopuszcza się takich czynów; 2 - są tacy, choć jest ich niewielu; 3 - w ogóle nie ma wysokich urzędników państwowych, którzy czerpaliby nieuprawnione korzyści z pełnionych funkcji publicznych

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	77	17	0	6	1005
Płeć					
Mężczyźni	79	17	0	4	481
Kobiety	74	17	0	8	524
Wiek					
18-24 lat	81	16	1	3	153
25-34	78	19	0	3	181
35-44	80	18	0	2	170
45-54	80	17	0	3	206
55-64	67	25	0	9	116
65 lat i więcej	71	11	0	18	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	75	16	0	9	367
Miasto do 20 tys.	81	13	0	6	128
20-100 tys.	76	19	0	6	199
101-500 tys.	77	20	0	4	199
501 tys. i więcej mieszk.	78	18	1	3	113
Wykształcenie					
Podstawowe	69	16	0	14	282
Zasadnicze zawodowe	80	16	0	4	261
Średnie	79	18	0	3	350
Wyższe	79	20	0	1	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	81	15	0	3	73
Prac. umysł. niż. szczebla	75	24	0	1	74
Pracownicy fiz.- umysł.	79	19	1	1	93
Robotnicy wykwalifikowani	79	21	0	0	83
Robotnicy niewykwalifik.	91	6	0	3	32
Rolnicy	81	9	0	9	53
Pracujący na własny rach.	82	16	0	2	47
Bierni zawodowo					
Renciści	75	13	1	11	107
Emeryci	69	17	0	14	210
Uczniowie i studenci	79	20	0	1	75
Bezrobotni	81	15	0	3	118
Gospodynie domowe i inni	60	26	0	14	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	80	18	0	3	152
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	74	25	1	0	58
sekt. pryw. poza rolnict.	82	17	0	1	197
prywatnym gosp. rolnym	79	12	0	9	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	81	12	0	7	97
300-399	70	27	0	3	75
400-599	77	18	0	4	179
600-800	73	18	0	8	175
Powyżej 800 zł	77	21	0	3	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	80	13	0	7	344
Średnie	76	18	0	6	435
Dobre	73	21	0	6	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	81	15	0	4	66
Raz w tygodniu	77	17	0	6	500
1-2 razy w miesiącu	71	20	1	7	158
Kilka razy w roku	78	17	0	5	175
W ogóle nie uczestniczy	76	15	0	9	104
Poglądy polityczne					
Lewica	74	24	0	2	155
Centrum	80	19	0	1	305
Prawica	82	15	1	2	273
Trudno powiedzieć	69	13	0	18	271

Tabela 3. Gdzie, Pana(i) zdaniem, częściej zdarzają się przypadki wykorzystywania wysokich funkcji publicznych dla czerpania nieuzasadnionych korzyści - na szczeblu lokalnym (gminnym, powiatowym) czy też na szczeblu centralnym (Sejmu, rządu?) 1 - Częściej na szczeblu centralnym; 2 - Równie często na szczeblu lokalnym, jak i centralnym; 3 - Częściej na szczeblu lokalnym

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	65	7	8	1006
Płeć					
Mężczyźni	22	66	7	4	481
Kobiety	18	64	7	11	525
Wiek					
18-24 lat	18	66	10	6	153
25-34	21	69	6	3	181
35-44	21	69	7	4	170
45-54	22	64	10	5	206
55-64	22	64	6	8	117
65 lat i więcej	17	58	4	22	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	26	59	5	10	367
Miasto do 20 tys.	20	69	4	7	129
20-100 tys.	16	68	10	5	199
101-500 tys.	18	63	9	10	199
501 tys. i więcej mieszk.	11	77	8	3	113
Wykształcenie					
Podstawowe	22	55	5	18	282
Zasadnicze zawodowe	21	67	7	5	261
Średnie	19	69	7	5	351
Wyższe	14	72	15	0	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	74	11	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	14	73	9	4	75
Pracownicy fiz.- umysł.	28	63	6	3	93
Robotnicy wykwalifikowani	23	67	8	2	83
Robotnicy niewykwalifik.	12	78	10	0	32
Rolnicy	20	66	4	11	53
Pracujący na własny rach.	16	72	10	2	47
Bierni zawodowo					
Renciści	20	66	4	9	107
Emeryci	19	57	5	20	210
Uczniowie i studenci	21	61	13	5	75
Bezrobotni	18	71	5	6	118
Gospodynie domowe i inni	35	45	11	9	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	21	69	7	3	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	24	63	12	2	58
sekt. pryw. poza rolnict.	16	74	9	2	197
prywatnym gosp. rolnym	21	64	5	10	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	21	63	11	5	97
300-399	20	72	5	3	75
400-599	20	64	10	6	179
600-800	21	64	4	11	175
Powyżej 800 zł	17	69	9	5	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	19	68	6	8	344
Średnie	21	65	6	9	436
Dobre	20	61	13	6	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	22	67	4	7	66
Raz w tygodniu	21	65	7	7	500
1-2 razy w miesiącu	19	60	9	12	159
Kilka razy w roku	20	66	7	6	175
W ogóle nie uczestniczy	13	69	8	9	104
Poglądy polityczne					
Lewica	19	66	10	5	155
Centrum	22	71	6	2	306
Prawica	21	65	11	3	273
Trudno powiedzieć	18	58	4	21	271

Tabela 4. Czy w Polsce przekupując parlamentarzystów lub innych polityków, można spowodować uchwalenie ustawy, zmianę prawa czy też nie?

	(%)					
	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	36	8	0	21	1006
Płeć						
Mężczyźni	38	39	6	1	16	481
Kobiety	32	33	9	0	26	525
Wiek						
18-24 lat	29	41	13	2	16	153
25-34	40	40	8	0	13	181
35-44	44	37	6	0	13	170
45-54	37	41	6	0	17	206
55-64	34	30	12	1	23	117
65 lat i więcej	25	24	5	0	46	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	33	36	6	0	26	367
Miasto do 20 tys.	35	37	6	1	21	129
20-100 tys.	34	34	9	1	23	199
101-500 tys.	36	33	12	0	18	199
501 tys. i więcej mieszk.	41	42	7	1	9	113
Wykształcenie						
Podstawowe	26	29	6	0	40	282
Zasadnicze zawodowe	38	36	7	0	18	261
Średnie	37	38	10	1	13	351
Wyższe	41	46	8	0	5	112
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	45	48	4	0	3	73
Prac. umysł. niż. szczebla	35	51	8	0	7	75
Pracownicy fiz.- umysł.	39	43	6	1	12	93
Robotnicy wykwalifikowani	41	39	8	0	12	83
Robotnicy niewykwalifik.	41	31	6	0	22	32
Rolnicy	28	31	3	0	38	53
Pracujący na własny rach.	52	31	12	0	5	47
Bierni zawodowo						
Renciści	24	34	10	0	31	107
Emeryci	28	27	7	1	38	210
Uczniowie i studenci	31	43	14	2	9	75
Bezrobotni	39	29	9	0	23	118
Gospodynie domowe i inni	39	34	6	2	19	42
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	39	46	7	0	8	153
spółce właścicieli	34	47	7	1	11	58
prywatnych i państwa	43	39	8	0	10	197
sekt. pryw. poza rolnict.	29	30	4	0	37	58
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	40	35	4	0	20	97
300-399	42	29	5	0	24	75
400-599	30	40	11	1	18	179
600-800	34	31	9	0	25	175
Powyżej 800 zł	36	38	9	1	16	192
Ocena własnych war. mater.						
Złe	37	33	6	0	24	344
Średnie	34	37	6	1	23	436
Dobre	32	39	15	1	13	226
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	25	30	7	0	37	66
Raz w tygodniu	37	38	7	0	18	500
1-2 razy w miesiącu	29	39	6	1	25	159
Kilka razy w roku	37	33	11	0	19	175
W ogóle nie uczestniczy	34	32	9	2	23	104
Poglądy polityczne						
Lewica	38	37	13	1	11	155
Centrum	38	36	8	1	18	306
Prawica	38	42	8	0	12	273
Trudno powiedzieć	27	29	5	0	40	271